

יבמות לד: (ש6 מהסוף) עד לו: (הנקודותיים ש12)

ביאורי מושגים

קנין פירות וקנין הגוף – האמוראים נחלקו מי מוגדר הבעלים של הקרקע. זה שמקבל את ההנאה ממנה או זה שגוף הקרקע רשום על שמו. ר"ל סבר שמי שמקבל את הפירות הוא זה שמוגדר הבעלים של הקרקע. ר"י סבר שהאדם שגוף הקרקע שייך לו הוא הבעלים

רווקה (ישראלית) שזינתה, גיורת ושפחה שהשתחררה

ר' יוסי: כולן רשאיות להתחתן מייד,

שמואל ב': ישראלית קטנה (שזינתה), וגיורת בכל גיל - רשאיות להתחתן מיד
ישראלית גדולה (שזינתה) - צריכה להמתין,

שמואל א': גיורת קטנה - רשאית להתחתן מיד
ישראלית בכל גיל (שזינתה) וגיורת גדולה - צריכות להמתין,

טעמם של ר' יוסי ושמואל ב':

אישה שמזנה מתהפכת ולכן אין חשש שהתעברה (ושמואל ב' גזר על ישראלית גדולה למרות שאין חשש שהתעברה)

טעמו של שמואל א':

א. אישה שמזנה יכולה להתעבר למרות שאין חשש שתעבר
ב. גזרו על ישראלית קטנה שזינתה

אבל על גיורת ועל קטנה שנישאת והתחלפה (המקרה של המשנה) לא גזרו - כיוון שאינן שכיחות.

פרק רביעי

משנה

החולץ למעוברת

כשילדה ילד: מותרים זה בקרובי השני, ואינה פסולה מכהונה,
כשילדה נפל: אסורים זה בקרובי השני, ופסולה מכהונה.

המייבם מעוברת

כשילדה ילד: יוציאה, וחייבים קרבן חטאת
כשילדה נפל: ישאירה,

כשספק האם הולד של המת או של היבם

יוציא (מספק),
חייבים קרבן אשם תלוי (המובא על ספק),
הולד כשר (לא משנה מי אביו)

תוקף החליצה והייבום - כשהפילה

ריש לקיש: ואינה נחשבת חליצה (צריכה חליצה מהאחים)
ר' יוחנן: נחשבת חליצה (לא צריכה עוד חליצה)

ריש לקיש: ואינו נחשב ייבום (וצריך לייבמה)
ר' יוחנן: נחשב ייבום (ואינו צריך לייבמה)

אבוי: לגבי ייבום מודה ר' יוחנן שאינו ייבום,
רבא: גם בייבום נחלקו (שהרי מי שאינה יכולה להתייבם אינה יכולה גם לחלוץ)

טעמם של ר"י ור"ל מסברא:

ר"י: אם היינו יודעים עכשיו שהעיבור אינו עיבור היינו קובעים בוודאות שהיא בת חליצה וייבום,
ר"ל: העובדה שבעתיד נדע דבר מסויים אינה מסייעת לנו בהווה,

טעמם של ר"י ור"ל מפסוק:

ר"י: *זמן אין לו* - - בסופו של דבר אין לו בן,
ר"ל: *זמן אין לו* - עליך לוודא שאין סיכוי שיהיה לו בן

הדיון בשיטת ר' יוחנן ור"ל

א. הדיון סביב המשנה שלנו

המשנה דנה בחליצה ובייבום למעוברת שהפילה – המשנה לא קובעת במפורש האם החליצה והייבום נחשבים. בגמרא מובאות שתי גירסאות לבירור השיטות:

ג' א': קושיה: מהמשנה משמע כר' יוחנן (המשנה לא מצריכה חליצה או ייבום נוסף)
ג' ב': קושיה: מהמשנה משמע כר"ל (המשנה לא כותבת שאינה צריכה חליצה וכותב שיקיים – ייבם מחדש) תשובה: ניתן ליישב גם כר"י,

ב. ניסיון הוכחה מבריתא (ר"ל)

הברייתא קובעת שהמייבם מעוברת – צרתה לא תנשא - מחשש שהולד נפל:

קושיה: מכאן שייבום לאישה מעוברת אינו ייבום (לכן לא סומכים על הייבום שנעשה כשהיא מעוברת)

תשובה: אביי: ר"י מודה שייבום למעוברת אינו מועיל (נחלקו רק בחליצה)

רבא: צרתה לא תנשא מחשש שהולד בן קיימא - ואז הייבום לא מועיל (כיוון שיש ולד) אבל ההיתר לשוק חל רק בלידת הילד

שלב א': במקור גרסו בבריתא ולד של קיימא –
שלב ב': הגמרא חשבה שיש לשנות את הגירסא לנפל
שלב ג': רבא בתשובתו החזיר את הגירסא הראשונית למקומה.

ג. ניסיון הוכחה ממשנה בסוף המסכת (ר"ל)

המשנה קובעת שאסור לאישה להתייבם או להתחתן לפני שהיא מוודאת שצרתה לא מעוברת

קושיה: אם חליצה למעוברת מועילה - מדוע שלא תחלוץ ותותר לשוק?

תשובה: א': כיוון שאם צרתה מעוברת החליצה אינה חליצה וצריך כרוז כדי להתירה לכהונה (וחוששים שלא ישמעו עליו ותהיה תקלה)

ב. המשנה אסרה רק לינשא או לייבם – אבל פתרון החליצה אכן אפשרי

שלושת המחלוקות שבהם פוסקים כר"ל (ולא כר"י)

א. חליצת וייבום מעוברת לא מועילות (המח' שלנו)

ב. כדי שחלוקת נכסים מחיים תועיל צריך להזכיר לשון מתנה כלפי כל האחים,

ג. קנין פירות הוא כקנין הגוף (עין ביאור מושגים)

הצורך בלשון מתנה קיים רק אם הזכיר גם לשון ירושה – אבל אם לא הזכיר ירושה לא צריך להזכיר לשון מתנה.